

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJU KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena :
Na celý rok ... 4 koruny — hal.
Na pol roka ... 2 " — "
Na štvrt roka ... 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :
Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.
Majiteľ a vydavateľ :
JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :
Budapest, VIII. ker., József-körút 35.
sem sa majú posielať predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Zariadme kresťanský ľudový sväzok!

Písal: Štefan Rakovszky, kraj. vyslanec.

Radosť a hrdosť zachvátily mi ducha, keď videl som bezzisťné a úspešné účinkovanie môjho priateľa *Mikuláša Zborayho*, ktorý tolkým statočným úbohým kresťanským bratom našim vypo-môhol. Košúthova strana! Vládna strana! Kde-že máte vý takých svojich Zborayovcov? ... Rozišla ma žľe, keď čítal som o bezhraničnom figliarstve nášho veľacteného veľkého vlastenca, pána Szönyi-Spitzera, s ktorým ošklbať chcel ľud ten, ktorý statočne za jedno tisícročie živil sa tu a udržoval vlasť i seba.

Prišlo mi na um, že koľko takýchto drieč-ných veľactených novomaďarov pracuje tu po-dobným spôsobom, bez toho, žeby úbohé obeť jeho natrafili na tak šlachetne smýšľajúceho ob-hájcu, ako je Mikuláš Zboray. Ale nahneval som sa i na teba, ľudu môj dobrý, ktorého ťa milujem, ktorému bych ľúbil odpomôcť, ktorého na nohy postaviť bolo by mi najvrúcejšou túžbou, ktorého ťa od rokov už chce zobudiť zo spánku náš šedi-nami ovenčený vodca gróf Ferdinand Zichy, ale ty tak **ťažko prebúdzáš sa!**

My, ľudoví poslanci namáhame sa, bojujeme za ľud na sneme, kde nás jednako prenasledujú strana vládna a Košúthovská. Ale my nepoznáme odpočinku, my nielen peknými rečami ale i skutkami milujeme si národ. Utešený, slavný skutok je to, čo Mikuláš Zboray prekonal! Ale len tak môžeme mu byť vďační zaň, jestli po ceste tej, ktorú nám on ukázal, i ďalej pokračovať budeme.

Založme jeden kresťanský ľudový sväzok!

Úlohou tohoto sväzku bolo by: obrániť čle-nov svojich v jejich politických právach a oproti

prechmatom so strany úradov. Pod týmto rozu-miem: vyprostredkovať vpísanie do lajstrov vo-lebných, a zas volebné právo tých, ktorým ono neprináleží, a ktorí boli len v záujme vlády všan-tročení do menoslova, napadnúť. Ďalej, členom proti akéhokoľvek druhu úžerníctvu právnej obrany poskytnúť, nech je už tá úžera či s peniazmi, to-varom, assekuráciou alebo akákoľvek iná úžera. V záležitosti vojepovinnosti, assekurácií, tried-nej lotterie a v záležitostiach administratívnych (proti slúžnovcom, sirotským, podžupánom, sto-ličným výborom atď.) zastávať. Vo všetkých týchto záležitostiach od najnižšieho foruma po najvyšší. V pravotných otázkach radou poslúžiť, s vytvo-rením však vedenia pravoty, v ktorých pádoch členom spoľahlivých pravotárov kresťanských od-porúčať. — Toto by bolo pekné a dobré, slyším vzdychnúť si nie jedného čitateľa môjho, ale ako by to bolo možné aj uskutočniť? Veď to len až kedysi trať sa tak vznešený a bezzisťný pán, ako je Mikuláš Zboray, ale žiadať to, aby on každému chudobnému človekovi pomáhal pri pravotách, predsa je len nemožno! Veď to stojí peniaze, na-máhavej práce a času! Nuž pravdu máš, dobrý môj priateľu. A predsa dá sa tu pomôcť ľahko a s malými obetami. Pohliadnite len na tú malú včielku, ako usilovno zaletuje do úľa a jako za-náša ľátku pre med. Zdáliz ale samotná pracuje na tom? Nie! Jeden celý roj robí tu vzájomne. A jak slabunký tvor je včielka tá, aj ten najmenší chlapček môže ju sraziť s klobúkom svojim. Ale priblíž sa len k úlu, bantuj ich, keď sú pospolu, viem, že tak zutečieš od nich, že ti všetká sme-lost klesne do nôh. Tak musíš i ty, dobrý ľudu môj činiť, musíš spolu sa držať a za spoločné dobro pracovať. A jako včely, keď sú pospolu,

neboja sa ani toho najnebezpečnejšieho nepriateľa, tak aj ty, keď sa povzbudíš, nemáš sa čo báť prenasledovníkov, ktorí číhajú na teba tak v úradoch, ako v krčmách, sklepoch, šparkassách, slovom všade, kde nespravodlivo zachádza sa s tebou.

Teraz ale vysvetlím, ako to myslím ten, na obranu ľudu založený sväzok, ktorého členom môže byť každý kresťan, ktorý v krajine tejto býva. Každý člen, do 31-ho decembra roku každého kúpi si jednu poistenku, ktorú dostať u správy sväzku, a ktorá stála by 1 korunu a 10 halierov. (Tých 10 hal. bolo by na poštovú známku pre odoslanie.) Poistenka táto slula by na meno patričného a poskytovala by právo patričnému od januára 1-ho nastávajúceho roku do decembra 31-ho použiť pomoc právnú sväzku vo všetkých tých pádoch, ktoré som vyššie uviedol. Preto je to tak, že len pre nastávajúci celý rok môže si člen to právo zadovážiť, aby takto aj taký, ktorý v tomto okamihu ešte snáď nepotrebuje obrany toho sväzku, priniesol túto malú obeť v prospech sväzku. Bo keby takejto podmienky nebolo, nuž potom mnohí až vtedy zplatili by tú korunku, keď by im už pomoc sväzku nevyhnutne potrebná bola.

Spolok ten udržoval by v Budapešti jedno centrum (stredisko), kde by znamenití, spoľahliví pravotári vybavili záležitosti uchádzajúcich sa o to členov a ich radou opatrili. Všade na okolí, kde bude dostatočný počet členov, zariadil by sa aj vonkajší odbor, tak, že záležitosti tie, ktoré dajú sa tam na mieste vybaviť, by sa tam aj vybavily.

Veď sú to nie ani peniaze! — povie dakto — ja vďačne zaplatím svoju korunu, to neučiní ani dva haliere týždenne! Ale nie-že tak, bratku-kamarátku! S jednou korunou nedá sa to zariadiť, to len tak možno, keby mnoho korunníkov posberalo sa. Aspoň 4—500.000 ľudí musí sa sobrať. Vtedy možno bude mocnú a vplyvnú obranu zariadiť, s dobre platenými, prvého mena pravotármi, vtedy možné bude obrániť ľud proti velacteným pánom Spitzer-Szönyovcom. A keď potom tí velactení vlastenci naši uvidia, že ľud sa proti nim spojil a posielal im viacerých takých Zborayov, veď si potom posbierajú šabraky a odprú ďalej.

Ten zúbožený ľud írsky (Irland, čiastka Anglicka. Irčanov chceli Angličania pozbaviť všetkých

práv občianskych, zvlášte práva reči materinskej, ktorú aj skutočne celkom vykorenili; zato ale Irčania ani najmenej nestali sa v duchu Angličanmi, ba naopak.) pod O'Connelom na začiatku minulého storočia vedel túto myšlienku previesť. 4—5 millionov ľudu každoročne nie 4—500.000 ale 10—12 millionov korún vedel sobrať cez 25 rokov, zakiaľ práva svoje si nevydobil: a 15 millionov pravých Uhrov nevedeli by striasť so seba tie červy, ktoré im vyciciavajú sily životné? Zboray ukázal, že ovšem, je to možné, len chceť treba.

Je to i potrebné. Ja sám dostávam do roka asi 2000 listov — nepričítajúc k tomu listy z okresu môjho, v ktorých ľudia mne celkom neznámi prosia o pomoc, o radu. Mne je nie možné ani len odpovedať na tie mnohé listy, veď už toto samé zaujalo by mi všetek čas, ani nevyznám sa vo všetkom, čoho následok je, že listy také od neznámych mne poslané vandrujú do koša papierovho, bo pri najlepšej vôli nestačím všetkým zadosť urobiť. Keby ale jestvoval takýto sväzok, vtedy člen by mohol úplným právom žiadať pomoc vo svojej záležitosti, a mohlo by sa mu aj pomáhať, bo mali by sme zodpovednú organizáciu, ktorá je v terajších smutných pomeroch prepotrebná.

Toto nadpriadanie myšlienok nechce byť iné, ako práve návrh, k čomu ma povzbudilo zdarné a bezzisťné účinkovanie môjho priateľa Mikuláša Zboray-a a láska k ľudu môjmu. Milé by mi bolo, keby povolanejší odo mňa — snáď priateľ môj Zboray — i sám prehovoril na stĺpcoch novin týchto k veci. Viac očí viac vidí, a nech vífazi, čo je lepšie! Hlavné je: ľud náš dobrý brániť a rätovať, kde je ešte možno.

POLITICKÉ CHÝRY.

«Bezprogramnosť ľudárov.»

Za štátne, teda tým úbohým daňujúcim ľuďom naskladané peniaze vychodia v Budapešti jedny slovenské noviny, ktorých mena spomenúť v «Kresťanovi» nechcem, aby snáď poctivých našich čitateľov nenapínalo.

Noviny tie zvykli nás prezývať «ľudár»-mi a, chvála Bohu, bezhraničnou hlúposťou napádajú stranu našu a vychvalujú svojich židov a liberálov tak, že sa im musí vysmiať aj ten najzadubenejší liberál jejich zato. Tak n. pr. teraz pustily si také «články», pri čítaní ktorých môžeš vyrozumieť, že liberáli chránia reč materinskú v chrámoch

a vo školách a že «ľudári» sú to, ktorí zavádzajú všade, tak do škôl ako aj do chrámov božích učenie, spevy, modlitby a kázne v reči ľudu nesrozumiteľnej. — My na takéto «články» tých novín len toľko povieme: ach, bodaj by len ešte opovážlivejšie luhaniny chceli ste o ná písať; veľmi nám osožite s tým.

Najčastejšie ale opakujú to, že vraj strana naša nemá žiadneho programu. A keby aj mala, že «nemá moci, vlády a prostriedkov program svoj uskutočniť».

Nuž je pravda, že ľudová strana nemá pri sebe židov, ani žandárov, ani kujonských úradníkov, ani žiadnych kmínov, ktorí by voľby falšovali: ale preto aj program máme, aj silu a moc mravnú máme my *v ľude* previesť ten program. Ako sme za ľud prevádzali svoj program doteraz, to ľud dobre zná, a o tom nebude sa vypytovať žiadnych novín cigáňskych. Ale čo vaši liberáli dali ľudu krome nepotrebných a nenávidených zákonov cirkevnopolitických, krome matrikárov, exekútorov, krome rabovania práva hlasovacieho, krome krčiem židov, krome úžerníkov, krome hlupiteľov ľudu a nehanebných novinárov: o tom napíšte vy sami program svoj.

Nech ukážu tie liberálne noviny, koľko ľudí oratoval ktorý ablegát liberálny *proti židovskej úžere*?!

Vašich liberálnych ablegátov je temer storáz toľko ako ablegátov ľudových: teda mali by ste tiež dačo už raz urobiť za ten ľud!

Náš slachetný *Mikuláš Zboray* prevzal *zdarma* a vybavil šťastlivo pravoty proti židovi Spitzerovi-Szónyimu doteraz týmto stránkam:

Babos István Brogyán, Baka Lizi Baglad, Berg Vilmos Leibicz, Böres Ferencz Csorvás, Bleicher Ferencz Budafok, Bóka Lajos Bókaháza, Buday József Bodókó-Ujfalú, Csécs Antal Szepes-Remete, Csécs Lajos Szepes-Remete, Dinda Katalin Viborna, Diskay Imre Kékkút, Dulin Anna Leibicz, Farkas Elek Vág-Sellye, Gärtner János Szepes-Remete, Gergely István Brogyán, Gyarmati Gábor Káptalan-Tóti, Gyurgut Mihály Felső-Elefánt, Havág Misoh Felső-Esztergály, Horváth Lajos Királyrév, Horváth Mihály Baglad, Juhász András Abony, Kimmel József Perbál, Korecsag János Hugyag, Kottler Gusztáv Leibicz, Kovács József Baglad, Kovács József Vasvár, Kozina Orsula Lapassó, Lengyén József Bodókó-Ujfalú, Miskovics Péter Vág-Sellye, Mrász Flóris Vittencz, Paló Márton Vittencz, Petró Ferencz Vág-Sellye, Putyira Kálmán Vág-Sellye, Sebestyén József Csorvás, Sikora Ambrus Gesztőcz, Stifter Gusztáv Lispeh Spittschuh András Szepes-Remete, öz. Schun Erzsébet Vittencz, Suták József Károlyfalva, Szabó Ferencz Agyagos, Szevek Mihály Vittencz, Thallen Márton Solymár, Tóth János Vicsap-Apáti, Valentin Mátyás Szepes-Remete, Varga István Baglad, Vozesinár István Vittencz, Zabák István Nyitra-Ujlak, Zeisel János Német-Próna, Zöldér Jakabné Szepes-Remete.

Alföldi Antal Vág-Sellye, Balogh János Tarna, Berényi Anna Tarna, Cseri Pál Csesztreg, Csikel János Aranyos-Maróth, Farkas Pál Kerka-Ujfalú, Ferech Mihály Nizsna, Grimm Mihály Leibicz, Klajn Cziril Vittencz, Minaresin György Tarna, K. Molnár József Alsó-Kéked, Németh Ferencz Kerka-Ujfalú, Paulikovics József Vittencz, Slezák Mária Ó-Tura, Szlauka Tamás Vittencz, Tóth József Zala-Egerszeg, Turgyán Györgyné Szaniszló, Valach János Aranyos-Maróth.

Keby títo ľudia boli museli čakať na to, čo mu vy, liberáli, za pomoc podáte z tej vašej liberálnej «programnosti», boli by museli židovi platiť ako na to treba, a milý židko bol by si vstrčil so pár tisíc korún do vrečka ku väčšej sláve vášho «programného» liberalismu.

Našich ct. čitateľov ale upovedomujeme, že tu sme

neuviedli ešte všetky stránky žalované Spitzerom, bo pravoty ešte potrvajú a mimo toho aj veľikú časť svojich žalôb žid jednoducho odvolal, keď videl, ako rozumie náš Zboray narábať s paragrafmi zákonov. Tak, jako vyše uvedeným stránkam *vyhral* pán Zboray pravotu, tak istotne vyhrá aj tým ostatným, ktorých záležitosť ešte súdobne nebola pojednávaná.

Či nám treba ten «kresťanský ľudový sväzok»?

Už aj z predošlého článku môže vyzrozumieť a vidieť každý, že veru taký spolok kresťanský, ako to pán Rakovszky opisuje v dnešnom úvodnom článku, bol by tomu ľudu opustenému tak potrebný ako ozaj ten kus chleba.

Ale tu vám ukážeme ešte strašnejšie veci, ktoré tiež hlasíte kričiac o pomoc tomu ľudu proti bezbožnosti úžerníkov a exekútorov.

Nov. «Hazánk» majú z Mármárošskej takúto zprávu:

Majetok Juraja Volosa odkúpil na licitácii Davidovič. Volos bol dlžen aj za porcie. Tieto by sa boly museli pripadne zplácať z bývalého majetku Volosovho. Novému statkárovi nezbyvalo teda iného, ako Juraja Volosa žiadať pod eksekúciu. A toto sa aj stalo. Eksekútor a Davidovič celou silou vlámali sa do domu, kde našli náčinie ku vareniu. Toto aj vzali. Iného nenašli. Ale predsa; boly tam dvere, ktoré vystavili z uhla a sobrali. Oblok tiež bol na dome. Tento tiež sobrali. Krem toho bol tam ešte obraz prebl. Panny Marie a Krista Pána s trňovou korunou na hlave. Aj to má vraj cenu. Za obidva dajú nám štyri groše. I to zobrali!

Pán notár tiež pobral dvere a obloky u Jána Húzó, u Michala Volos, u Michala Morina, u Jána Dano aj u Michala Popja. Aby si chuť premenili, sobrali ešte u Jána Vlád plienky malého dieťaťa.

Mnohým ľuďom pobrali oblečenie, a ponevác ľudia majú oblečenia málo, teda chodia teraz na obecný dom šaty si premienaf.

Nikola Šugenovi sobrali ešte aj tú múku, ktorú si bol po dobrých ľuďoch vypýtal. Tiež jednej chudobnej vdove sobrali košelu, ktorá už nemohla ísť ani po žobraní. Podrychtár prosil potom notára, že by jej vydal tú košelu. «Nech chodí nahá» — odpovedal notár.

Jánovi Šimonovi sobraly od kravy dva týždňové teľa. Krava potom mlieka nevydala, tak, že chudera žena padla do zúfania a zobrala kravu ku obecnému domu, že by malé teľa pocicalo si kravu. Notár ju ale zavrátil od kravy týmito slovami: «Nech vraj zdochne teľa!»

Michalovi Mihály tiež zobrali teľa. Za dve noci a za dva dni nosieval úbohý gazda ku obecnému domu na tanieri mlieko a múku, že by mu teľa nezdochlo od hladu. Ján Popsa jediný-jeden kuštik mal role, ktorú tiež musel dať do zálohu, aby takto mohol vymeniť si svoje vyhladované teľa. Krom týchto zobrali ešte telce od Irmy Joódy a Jonáša Dano. Obom týmto zastavily kravy mlieko. Teraz im deti plačú: nielo mlieka v dome...

Ten Davidovič-úžerník je žid. Pre 88 pádov úžerníctva žaloval ho kráľ. fiscus u súdu. Tento, prvý raz oslobodil ho; ale keď debrecínska kráľ. tabula vyriekla, že Davidovič je vinný z úžery a nariadila novšie vyšetovanie: vtedv po druhýkrát ten istý súd posúdil ho *pre 66 pádov úžery na jeden rok aj šesť mesiacov väzenia, na zaplatenie pokuty šesťtisíc korún a na ztratenie práva na úrad na tri roky.*

Čo sa potom stalo? Tá istá debrecínska kráľ. tabula, ktorá po prvom súde bola Davidoviča za úžerníka uznala: to druhé *posúdenie jeho zničilo a oslobodilo Davidoviča-žida od ršetkého.*

Nuž, či nám netreba toho kresťanského ľudového sväzku?

Búrski vodcovia v Európe.

Hrdínski vodcovia Búrov: Ludvik Botha, Dewett, Delarey a präsident bývalej republiky oranžskej Steyn onedlho prídu do Európy a ich návšteva bude patriť v prvom rade pohostinným Hollandčanom. Hollandský jazykozpytci v Courtrayi od 20. do 24. augusta budú vydržiavať svoje shromaždenie, na ktoré pozvali krem spomenutých vodcov aj dra Leydsa a štát. sekretára oranžského Reitzu. Uvítanie búrskych vodcov bude ovšem skvelé, ačpráve hollandská vláda už dobre vopred vyhlasuje, že táto návšteva búrskych vodcov nemá a ani mať nemôže žiadnej politickej významnosti. Búrski vodcovia pozvanie prijali a niektorí sa už aj vydali na dlhú cestu. Ludvik Botha je už na ceste a leto ztrávi v hollandských kúpeľoch La Panne, kde jeho manželka už aj prenajala jednu villu. Botha navštívi najprv staručkého Krügera v Utrechte, odtiaľ pojde na shromaždenie do Courtrayu a len potom pôjde sa kúpať. Jeho manželka už vopred prosí v novinách žurnalistov, aby neunúvali jej manžela, lebo že predbežne nemôže prijať nikoho. Botha potrebuje po obrovských námahách pokoj a keď si trochu oddýchne, začne písať dejiny búrsko-anglickej vojny. Na ceste do Európy je už aj Martin Steyn, bývalý predseda niekedy slobodného štátu Oranžu. Steyn je však ťažko nemocný; hrúzy vojny podkopaly jeho telesné i duševné zdravie. Dľa chýrov i mysl sa mu zatemnila a trpí na takú ťažkú brušnú nemoc, že sotva vie stáť na nohách. Južno-afriční lekári nie sú na čistom čo mu je: či trpí na zapálenie vnútorností alebo na nejaký srdcový neduh. Ak vydrží dlhú, mimoriadne neprijemnú cestu, európski doktori povedia, čo mu chýba. Ťažko chorý Steyn cestuje do Anglicka; zdá sa, že väčšmi dôveruje anglickým lekárom než anglickým politikom.

Novšie udalosti vo Francii.

Divokí republikáni francúzski veľmi rozšršnili sa za to, že katolícke obyvateľstvo oslavovalo prítomnú v Paríži manželku orleanského princa Filipa, ktorý je dedičom trónu kráľovstva, vo Francii republikou zrušeného.

Katolícka mládež demonštrovala tak, že keď arcikňahyňa šla z chrámu «Božieho Srdca», privolávali jej: «Nech žije Kráľovná!»

Tiež tie najprednejšie katolícke rodiny jedno za druhým šly na byt jej k poklone.

Republikáni boli by chceli vládu prinútiť, aby vykázala z krajiny manželku arcikniežata Filipa, ale vláda nechcela sa k tomu odhodlať.

Nútno je poznamenať ešte, že manželka orleanského Filipa je dcérou uhorského arcikniežata Jozefa, o ktorom svet celý dobre zná, že je on od malučka za pravého a to tuhého Mađara vychovávaný a skutočne tak v domácnosti svojej, ako aj všade a vždy vo verejnosti dokazuje sa za toho najtuhšieho Mađara-vlastenca.

A hľa, tie najvlasteneckejšie noviny mađarské (ktoré však majú židákov za redaktorov) nadávajú teraz dcéru pána arcikniežata Jozefa do «nerozvažiteľých, sprostých

ženštín» — zle-nedobre na ňu, že opováži sa prijať výjavy holdovania katolíkov.

Iste by našim roztomilým arcivlastencom milšie bolo, keby pani arcikňazna pomáhala tiež vyháňať mníšky.

Proti shromaždeniam katolíkov vydržiavali aj socialisti a republikáni na pokyn vlády protishromaždenie a síce na úctu a oslavu «bohyni rozumu». Táto «bohyna rozumu» označuje jednu verejnú pouličnú ženštinu, ktorú za času francúzskej veľkej revolúcie r. 1793. obňazenú postavili na hlavný oltár chrámu «Notre Dam» (chrám Panny Marie).

Milodary poslané z Natrona v Amerike od farníkov a susedných farností krajanov na chrám Pána Štiavnický.

Z Tarentuma: Ján Siššo 1 dollár, Štefan Siššo 1 d., Tomáš Siššo 2 d., Ján Džizo Červenec 5 d., Vendelin Vároš Rezák 5 d., Peter Mrazik 5 d., Štefan Mrazik 5 d., Anton Vároš 2 d., Martin Vároš z hornieho konca 2 d., Martin Vároš z dolného konca 2 d., Martin Klučinec 2 d., Jozef Belko 2 d., Ján Svrček 2 d., Štefan Harcinik 3 d., Matej Marček 3 d., Ján Hešo 2 d., Fraňo Strelec 2 d., Ján Popelka 2 d., Štefan Motešický 2 d., Valentin Selmek 2 d., Martin Labuda 2 d., Mikoláš Misejko 2 d., Martin Misejko 2 d., Ďuro Machánik ml. 1 d., Martin Golbinec-Pinkus 1 d., Ďuro Majko 1 d., Vendelin Kuciak 1 d., Ján Turčanik 1 d. aj 25 cent., Jozef Krefan 1 d., Martin Palko 1 d., Ján Kurocik 1 d. 25 cent., Matej Fajbik 50 c., Michal Hraboš 50 c., Fraňo Bielik 50 cent. — Zo susedných miest a obcí: Štefan Bednár z Bittče 2 d., Ján Hrtánek z Bittče 1 d., Ján Krico 1 d., Fraňo Mrena 1 d., Štefan Placek 50 c., Tomáš Horný 50 c., Pavel Markovič 50 c., Jozef Husár Malo-Bittčan 50 c., Jozef Pavlík Grbač 25 c., Ján Hájek 50 c., Ján Gašo 50 cent., Jozef Husár ml. 30 c., Štefan Kalabas 25 c., Ján Malobický 25 c., Ondrej Bednár z Benova 50 c., Pavel Rapušek z Veľkej Divini 50 c., Fraňo Fischer z Oravi 20 c., Karol Králik z Hričova 25 c., Martin Ganna z Hrabového 50 c., Ján Daniš z Jablonove 30 c., Ján Čička z Jablonove 50 c., Gal Čička z Jablonove 15 c., Ondrej Hanulík z Jablonove 50 c., Pavel Čička z Jablonove 50 c., Pavel Kubica z Cecechova 1 d., Ondrej Kubica z Cecechova 1 d., Ondrej Čučiak z Cecechova 1 d., Ján Marcinka zo Sebestanovej 50 c., Ďuro Hunana zo Sebestanovej 25 c., Jozef Tolda z Dol-Podhradia 25 c., Martin Panak z Vrťizer 25 c., Jozef Mariáš z Brvnistia 50 c., Štefan Smatana zo Stupne 25 c., Štefan Steldas zo Stupne 25 c., Ondrej Petrik zo Sebestanova 50 c., Michal Bednár z Považia 50 c., Ondrej Kračik 50 c., Jozef Papsik z Považia 25 c., Fraňo Cimprich zo Pšurnovic 25 c., Ján Sebena z Petrovic 50 c., Pavel Dzuriak z Cecechova 50 c., Tomáš Petrik zo Sebestanovej 50 c., Štefan Krajčík 50 c., L. Kremer 50 c., Karol Turčányi z Plevníka 50 c., Ďuro Janik z Rašova 50 c., Štefan Michalek z Rašova 50 c., Ondrej Kelek z Rašova 25 c., Jozef Miklik z Nitrianska 1 d., z Turca dali po 50 c.: Matúš Kováč, Ďuro Vaňo, Ján Volňa. — **Spolu 1402 korun.**

Martinovi Gollier, Štefanovi Lasček a Jánovi Vároš, ktorí sbierku sprovádzali a všetkým za štedré dary zaplať a požehnaj Pán Boh stonásobne, a pridaj Vám dobrého zdravia a sily ku ďalšej práci. Srdečne všetkých pozdravujem.

Štefan Ballay,
farár Štiavnický a predseda výboru.

Pút'.

Vo štvrtok **14-ho augusta** pojde processia z chrámu pp. Františkánov (IV. okres) na milostné miesto

Maria Bešňov.

Ti, ktorí sa na tejto sv. páti zúčastniť chcú, nech sa dostavia 14. augusta ráno o pol 6 hodine do chrámu pp. Františkánov.

A. Rösler, spevár.

Ohlas.

II.

Milí Bratia! Čítajúc váš spoločný list, mimovoľne mi na um prichodí moja minulosť, v ktorej som veru neraz pocítil farchu života. A tu sa zamyslím až mi je úzko okolo srdca. Všetliaké myšlienky ma napádajú, zvláštne ale jedna: «Čo by som si ozaj počal, keby Prozreteľnosť božská ma nebola pozdvihla z ťažkého jarma každodennosti?»

Zhrozím sa a zatrasiem, keď sa vmyslím do polozenia sedliaka. Čo sa chudák natrápi, aby seba a pánov vydržať môhol, a nik si ho potom nevie ctiť, ba všade ho len vysmejú, že je «hlúpy Jano».

Takéto a podobné city svierajú srdcom mojím pri rozpomienke tejto. I na vás si pomyslim: zdáliš i vy takto rozpomnete sa dakedy? No, načo-že to táto pochybnosť; však ten váš súcit s ľudom to zrejme ukazuje, i preto úfam, že nebude ťažká vec od srdca vám k srdcu prehovoriť.

Ako vidím, všetci máte ten istý cieľ, čo i ja: «naš ľud tak duševne, ako hmotne pozdvihnúť.» len o prostriedkoch k tomuto vedúcich ste nie istí, a preto, aby sme v tomto spoločne napredovať mohli, milerád vyhoviem vašej žiadosti. Pre úzkosť priestoru len tie najpotrebnejšie body nášeho smeru chcem vám ukázať, dľa ktorých kráčajúc, vaše únavy jednúc hojnú ovocie donesú.

Prvou podmienkou nech nám je v ľudu dôveru vzbudiť na proti čiernemu kabátu, bo doteraz tak bolo, že ľud nedôveroval v pánoch. Túto nedôveru už i do srdca útlých dieťok vstúpili. Zdáliš sme mi nie židkovia v očiach jejích? Nie, ako čo by sme krivý nos mali, lež, že už to presvedčenie majú, že ani my nebudeme lepší od žida, ktorému už i podobný kabát nosíme.

Tento falošný náhľad, predsudok musíme vyvrátiť a zrušiť. Lebo, ako darobné je namáhanie aj toho najučenejšieho a najmúdrejšieho lekára, jestli chorý z nedôvery nezachová nariadenia jeho: tak i naše a ostatných rodolubov šlachetné smýšľanie ostane tiež bez výsledku.

Že ako máme v ľudu dôveru naproti pánom vzbudiť, to od patričných okolností závisí; najzdarnejšie ale predseda

skrže to, že nepoznajú unavosti, prejdeme sa po okolí a tu každú príležitosť použijeme k rozhovoru s ľudom. Jestli sa vám sťažuje, lutovať ho treba; jestli sa vám chváli, blahoželaj mu máte. Ak vám čas zvyšuje, odprevaďte ho i do domu; vypýtajte sa ho všetko, ako sa má, ako sa mu vodi; poistite ho, že to dlho tak trvať nebude, bo nastane čas, a to už — dá Pán Boh — o nedlho, že i nad sedliakom sa usmeje slnce pravdy. Vyložiť mu treba, ako to má rozumieť. Nie inakšie, než že sa mládež, a to aj tá vzdelaná, nádej to krajšej budúcnosti, hýba. *Tu na mieste je odporúčať «Kresťan»-a*, ktorý sa tiež neraz rozpomenie o mládeži, by ten ľud chudák i osobne sa tešil môhol nad blahodarným účinkovaním študujúcej mládeže. Lež toto je ešte není dost. Má-li chlapca, povzbudzovať ho treba, a jestli mu stačí, by ho dal učiť; a jestli prívolí, potrebnú radu mu treba dať, potrebné prosby napísať atď. Z toho pod istým nahliadne, že i v počernom kabáte sa nachodí šlachetná duša.

V nedeľu, po službách božích, zvláste po nešporoch (litániách) treba prejsť, kde sa chlapi zvykli schádzať a tu rozpovedať naše skúsenosti: kde a ako sme židom nad hlavu vyrástli, ako sme sa ich namlátilli atď. Ako sme kortešovali i proti vôli professorov a to ešte na ľudovú stranu, a tu treba na zásluhy ľudovej strany poukázať, aby tí, čo v nej dúfali, radosť mali, že sa nesklamali, tí ale, ktorí proti nej brojili, aby nahliadli, že predseda len ľudová strana je jedinou ľud ratujúcou stranou.

Ďalej, ponevác náš ľud je nezkúsený, dobre by bolo, keby ste ho nahovorili, by založil si vzdelávajúce takzvané čítacie kruhy, kam by sa síst môhol, keď mu času zbýva, kde vďačne by držal pán farár, učiteľ, alebo ktorýkoľvek statočný vzdelanec poučnú prednášku, keď by ho o to poprosilo predsedníctvo tohože kruhu. Ba našli by sa i horlivejší rodolubovia, ktorí by si medzi sebou podelili, že ktorí kedý, kde a o čom bude prednášku držať.

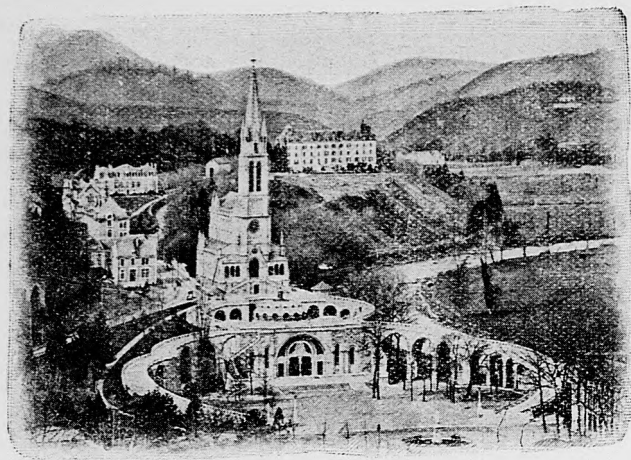
Toto by bolo pre náš ľud, pre jeho časné ba snád i večné blaho najspásonosnejšie. Lebo kliatba je to už na ňom, že nemá kde ísť, komu sa ponosovať krome žida, ktorý ho do očí lutoje, dá mu i dobrej (?) rady: «boli bhy ste bhlázon to trpeť, zhažalujte atď.», — lež za chrbtom sa mu smeje a raduje, že zase jedného goja, kresťanského psa na vnivoč privedie, čo tým ľahšie do cieľíť môže, ponevác ten náš ľud v oslepenosti duševnej nevie si pochopiť, ako môžu byť lepšie rany od toho, ktorí miluje, nežli lstivé libanie toho, ktorí nenávidí.

Nechcem vás už ďalej, milí bratia zdržovať. Rozchoďte sa ktorí v túto, ktorí v tamtú stranu, bo ja tiež na 1—2 týždne sa zatarasím medzi ľud, abych to, čo jazyk hovoril, i jednaním dokázal. Milujúci váš brat

A. Podbjelský.

Pút. Dňa 14-ho augusta pôjdu slovenskí katolíci Jozefovskej farnosti na «*Mária Bešňov*». Pút pohne sa o 6 hod. ráno. Na milostnom mieste 15-ho t. j. na druhý deň bude sv. omša i kázeň. Prosíme naše katolícke občestvo, by nesťažovalo si pripojiť sa k našej páti čo v najväčšom počte.

V. J., spevár.

Jubilárna púť do Lourdu.

Na sviatok svätého Ruženca pod duchovným vedením dôstojných pánov Jozefa *Kompánek*, dekana-farára a Michala *Kada*, farára pohne sa z Budapešte dňa **28-ho septembra** roku 1902. Návrat dňa **15-ho októbra**.

Smer cesty:

Budapešť—Záhreb—Fiume—Sv. Peter—Cormons—Mestre—Majland, (pobyt) Genua—Nizza, (pobyt) v Lourde (4 dni pobyt), Toulouse—Marseille (pobyt), Genua (pobyt), Majland—Mestre—Cormons—Sv. Peter—Fiume—Budapešť.

Prihlásiť sa možno u duchovných vodcov. U týchže je k dostániu i čiastočný program.

Jozef Kompánek,

dekan-farár, majiteľ záslužného pápežského križa «Pro Ecclesia et Pontifice» v Nagy-Sztricze (Trenčianska stolica.)

Michal Kada,

farár, majiteľ pápežského záslužného križa «Benemerenti» Szent-Endre (Peštianska stolica.)

Vyzvanie k predplateniu.

Časopis náš je natolko známy a obľúbený u ľudu, že netreba nám o ňom mnoho reči šíriť. Každý čitateľ náš pozná tie výborné služby, ktoré «Kresťan» prekonal v prospech ľudu.

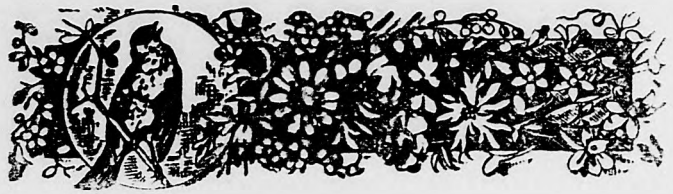
Aby však blahonosné účinkovanie «Kresťana» čo možno všestranné a mohútne bolo, z toho cieľu je to nepotrebné, aby každý z vás, kto len čítať vie, sa predplatil naň. Len takto docielime to, že zásady naše každý pozná a k nim sa prihlasovať bude. Ktorýkoľvek ľud nečíta si svojich novin, musí zostať a iní mudrejší ľudia vykorisťujú ho tak, že konečne ho úplne zhubia.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok 4 koruny
na pol roka 2 koruny
na štvrt' roka 1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu:

«Kresťan» kiadóhivatala
Budapest, VII., József-körút 35

BESEDNICA.

Anjel strážca.

Anjelu môj!
Vždy pri mne stoj,
na pravej strane
k mojej obrane.

Bo keď sú oni
v peklo shodení,
chcú by sme i my
tam boli s nimi.

Bo na ľavici
zlí anjelíci
v peklo shodení,
sú zatracení.

To si žiadajú,
zo srdca prajú;
by človek každý
bol s nimi navždy.

Oni v svej zlosti
chcú nás v chytrosti
povzbudíť k hriechu;
im na potechu.

Verní Anjelu!
Nedaj v mém telu
hriechu povzbudíť
a diablu slúžiť.

Ale stoj pri mne,
chráň mňa úprimne
od mej mladosti
až do starosti!

Ján Vdovka.

Prekazený výlet Zaoska na socialistické shromáždenie.

Takzvaní socialisti, t. j. chudobní ľudia na tele i na duši, ktorých sa páni boja, sú zväčša nádenníci a robotníci obzvlášť po fabrikách, kde ich tuční fabrikanti len za pracovité hoviadka považujú.

Títo chudobní ľudkovia sa ľúbia deliť so všetkým, lebo chudoba chudobe uzná aj sebe vyznanie. Chudobný sa podelí s chudobným skôr ako boháč, ktorý by len sám ľúbil všetko sozrať a ku masným hrncom sa silou mocou tisne a každého od nich odbíja a odtiska. Preto aj medzi boháčmi nemá socialistov; tam sa s chudobným nechcú deliť, ale len s boháčmi. Aj ľudová strana robí krik na sneme, že keď už tá akási bohatá banka «Adria» má toľké dôchodky, dividendy, aby aspoň aj ona od svojich dôchodkov platila krajiniskú daň, ako aj my sediaci a remeselníci musíme možno platiť, ktorí ani dôchodku nemáme, ale len sa živíme. My, chudobní, čo máme, s tým sa po bratsky podelíme. Koľko raz moja nebohá zarezala vykrmenú hus a napiekla škvarkových pagáčkov, ja som veru vždy nie len kmotra a švagra, ale aj suseda zavolať na takú socialisticko-priateľskú hostinku. Keď som mal čo lepšieho, to som nikdy sám nezjedol, krome harpakaše a kukuričnej polentykaše. Tak aj môj sused vínohradský, keď doniesol zo šúrovskej hory ostrý, rezký burčák z hroziev kyslého rodzaju zo sorty talian-

skej «mamila kaprela» alebo s cinifádlov «kozích ceckov», vždy ma on tiež povolal na takú socialisticko-spoločenskú večeru «karminu», zvlášť keď ku pohánke ešte aj hurky môhol priložiť. A on sa vďačne so mnou podelil nie len s tým burčákom a bravčovinou, ale aj so spoločným hlavýbôlom a náležitým čemerom, tak, že sme to ľazko za tri dni mohli odstonaf. On obyčajne dal si potom chladné obkladky so sudovej kapusty na čelo a na tylo, a ja zase chrenové listy a okružliny burgundiové.

Ponevác ale tento môj chudobný sused nádenník utisnutý od hladu a chudoby na dedine nemôhol vydržaf; vybral sa do Pešte, v nádeji, že tam sa u Švábov v Budíne dá niečo viac zarobiť vo vínohradoch. On ani vo veľkom meste nezapomenul na mňa, ani sa za mňa nehanbil, ako mi to už mnohí spravili, keď im lepšie išlo. Povolal ma on listovne raz na ích vyročitý sviatok *na 1-ho mája*, ktorý deň aj páni ľúbia si so svojimi výletami zasvätiť. Po veľkých mestách chudobní nádenníci a remeselníci právo toto si už tiež vydobili: z tých 365 dní aspoň len jeden zasvätiť, zasláviť a trochu sa povyvalovať. Oni ho tak svedomíte slávia, ako ku pr. deň Božieho Narodenia, pritom tiež jedia a, rozumie sa, že si aj pijú ako páni; nič nerobia, ani len noviny netlačia, aby páni nemali čo čítať. Ja veru to tej chudobe nezavidím ten jedon deň, však boháči majú prvého mája do roka 365 raz, a tiež nerobia nič, zaháľajú, žerú, pijú a robia pletky všeliaké a z dlhého času politizujú.

Povolanie mojeho priateľa Jura Kozynika, teraz už Kečekházyho som srdečne prijal.

Zájumy mojeho obchodu viedli ma cez Nitru, lebo som tam pre našu sódobú fabriku ako agent, i nakúpil som vínového kameňa od akéhosi pána doktora, ktorý sa síce nezaobera s vymývaním a vystrekovaním trachomov nakazených očí, ani s klistírom, ale s bohoslovím, t. j. s obširnejším katekizmusom a s cirkevnou ústavovedou čili «Alkotmányom». Ten pán mnohokrát ohlasoval v novinách, že má mnoho kamenia zo svojho vínohradu na predaj, t. j. «borsavkô», alebo «acidum nitricum» vínový kameň. Učení tomu hovoria: «cremor tartari» výpalky pekelné, s ktorým vinným kameňom sa robia sochy. Najvýchyrejší a najslovutnejší znalec chemiker v Prahe, v Berlíne a v nitrianskych Hrnčiarovciach prajne sa vyslovili o tomto chemičnom preparate, ktorý sa aj pri «chaptalizovaní» príliš kyslého vína výborným a lacným dokázal. Francúzsky lučbár čili chemiker a spolu aj minister 1-ho Napoleona menom Chaptal kyslé nezralé vína s bielym mramorom zbavoval kysliny, lebo mramor biely je čisté «dusiko-kyslinové vápno», ktoré sa s kyslinou vína ako neoslobodené kyslíkové vinné vápno usadne a tak kyslinu vína odstráni. Tento kameň s kyslej pôdy vínohradovej, ktorý som ja zakúpil na to šaptalizovanie a pre sódu, má tie isté vlastnosti, ako aj biely mramor čili dusiko-kyslinové vápno.

Frašťák som obišiel, lebo mi tam raz nadali, ako by ja bol príčina, keď tam hrozna nedozrely a šaptalizovať ích ešte nevedeli.

Mal som šťastie aj k mojemu dušnému spaseniu a

pozdvynutia ducha videl tu vysvácanie dvoch pánov titurálnych kanonikov. Obrady ma veľmi pohly, aj som plakal, nie že by mi to ľúto bolo bývalo, alebo zo závisti; lež keď pred oltárom stáli, nuž si svoje červené kepienky držali na rukách a zaspievali nad nimi «Veni sankte Spiritus», Prijd o Bože Duchu svätý! V srdeci som sa aj ja za nich modlil, by ích Pán Boh na mnohé roky ku ozdobe cirkve udržal. Potom ích poobliekali a posadili do svojích stolic a prečítali ím ích zásluhy, pre ktoré Jeho veličenstvo ích vyznačil. Po mlčky som ím trikrát v duchu «éljen» zavolal, — nech ích Boh živí! Za tým nasledovali diškrecie chudobným, ktoré byly došf veľiké. Mne ale nedali nič. Jeden ma ešte s laktom štúril a odsotil, keď som ruku vystrel. Hneď mi padlo na um, že tu sú nie socialisti; s každým sa tu nedelia. Zato som ale dostal požehnanie, a toto nám je vždy potrebné, aj ľahko k dostaniu.

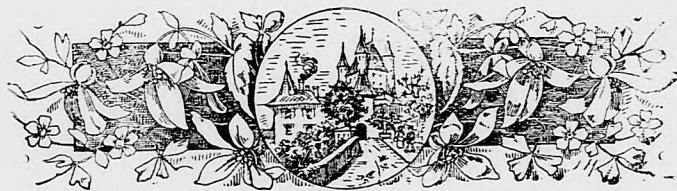
Môj jeden dobrý priateľ ma v kostole zbadal, keď sme vyšli von a oslovil ma:

— Ale starý Zaosku, čo-že tu robíte?! Kam-že cestujete?

— Pán veľkomožný! Ja som sa vybral na socialistické shromaždenie do Pešte na 1-ho mája. Tam má byť veľká paráda, rekrácia a majáles ako páni mávajú.

— Ale pre Pána Boha, Zaosku, čo-že myslíte? — odvetil mi ten môj priateľ, rukama zalamajúc. — Kto Vám tú radu dal, na socialistické shromaždenia chodiť? Však to sú nebezpeční ľudia štátom a cirkvi, viere a náboženstvu a spoločnosti ľudskej, ktorí by ľúbili všetko brať, čo nemôžu zničif, a všetko za spoločné užívať! A potom ích vodcovia sú všeliakí cudzích mien ľudia: Hazlingeri, Kacembalg-ovci, Kometsfaj-ovci, Mondlicht-ovci, ktorí len huckajú proti pánom a zvlášte proti cirkevným majetkom.

(Pokračovanie nasleduje.)

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovu poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačенú adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú.

Vydavateľstvo novin.

Slávnosti. V nedeľu 27-ho júla slávil svoje 50-ročné knážské druhotiny v Skalici dp. Pavel Novák, opát a kanonik prešporský. Rukovodičom a kazateľom mu bol

dp. dr. L. *Okánik*, skalický dekan a farár. V svojej peknej reči vyložil, ako zastával staručký jubilant svoj vznešený úrad. On bol s nebohým dr. Radlinským spoluzakladateľom Spolku sv. Vojtecha, neskôr i jako správcom, a tu konal svoje povinnosti prikladne. I čo spisovateľ, zvlášte na poli cirkevnom má veľké zásluhy. Nech ho Boh dlhé roky ešte medzi nami zdravého udržuje! — Dňa 20-ho júla slávil v Kútoch svoje kňazské prvotiny dp. *Jedlička*, známy slovenskému obecenstvu ako snaživý i čo mladý spisovateľ. Srdečne blahoželáme!

Koronácia v Anglicku. Z Londýna oznamujú: V dvorných kruhoch teraz už za isté považujú, že korunácia odbaví sa v určenom čase, t. j. 9. aug. Lekári kráľa Edvarda vyhlásili, že odpočinok a prísna diéta tak dobre účinkovali na kráľa, že sa zo svojej osem týždňov trvajúcej nemoce úplne zotavil.

Kráľova vnučka na oravskom zámku. Barónka Seefriedova sprevádzaná barónkou Wittmannovou 1-ho augusta ráno na koči zaviezla sa z Ružomberku do Oravského Podzámku a obzrela si povestný na 120 metrov vysokej skale stavaný oravský zámok, ktorý ešte i dnes je v cele dobrom stave. Barónka Seefriedova tri hodiny bavila sa na zámku, kde si základne obzrela museum, archív a obrazáreň, jako i všetky miestnosti. Zatým obedovala na otvorenom balkóne panského hostinca, odkiaľ dlho kochala sa v krásnom romantickom vidieku.

Vyznačenie sedliacky. Magdalenu Beňáčku, hospodárku z Rybian, ktorá dlhé roky zdarne lieči polámané a vytknuté údy, pápež Lev XIII. vyznačil záslužným krížom «di benemerenza».

Minister výučby dr Julius Wlassics, ktorý do troch týždňov letoval pri Štrbskom plese, 30-ho júla odcestoval do cudzozemska, odkiaľ sa až stredom augusta vráti do hlavného mesta. Ministrova rodina za niekoľko týždňov ostane ešte pri Štrbskom plese.

Pozor so špiritusovým samovarom. Mladá manželka okresného sudeu v Török-Becsi Bélu Szabó v nedeľu večer rozkázala slúžke, aby sohriala večeru nad špiritusom. Táto špiritus aj zapálila, ale ho bolo málo. Neopatrná slúžka chcela k horiacemu špiritusu ešte priliať, pri čom jej celý špiritus vyblkol a na slúžke chytily sa šaty plameňom. Pani bežala svojej slúžke na pomoc, ale na svoje nešťastie. Aj jej sa chytily šaty. Obidve ženské začaly kričať, ale kým muž dobehol z druhej izby, vtedy už obidve stály v plameni. Muž začal horiace ženské hasiť, tak že aj on utrpel popáleniny na ruke. Konečne sa predsa podarilo oheň udusiť. Mladá žena vtedy už však utrpela na tele, na tvári a na prsach povážlivé popáleniny. Oproti fažkoranenej panej v celej Török-Becsi chovajú sa s veľkou sústrasťou.

Krádež. Na ostatnom spišsko-belanskom jarmaku jednému richvaldskému gazdovi 480 korún ukradli, ktoré za predané voli dostal. Zlodějovi sú už v stopách.

Samovražda. Dňa 22-ho júla sa v spišskom Podhradí žena tamojšieho tehlárskeho majstra do jednej studni chodila a tam skončila život svoj. Bože chráň každého od tak smutnej a biednej smrti.

Nová vojenská loď. 1. okt. na more pustia v Trieste novú vojenskú loď č. III., ktorú pokrstia na meno «Babenberg». Nová loď s lodiami «Habsburg» a «Árpád» ozbrojená najmodernejšími výdobytками techniky tvorí bude jednu divíziu, jejž úlohou bude brániť podbrežie Adriatického mora. «Babenberg» stavaný je z materiálu zadováženého výlučne na území monarchie. Loď je 107·60 metrov dlhá a najväčšia jej šírka obnáša 19·80 metrov. Bude mať dva mohutné stroje, ktoré poženú šrauby, tak že najväčšia rýchlosť lode obnášať bude 18·5 morských míľ za hodinu (1 morská míľa = 1855 metrov). Oba stroje spolu vyvinúť môžu 11·900 koňských síl, v čo ale není vrátaná sila pomocných strojov. Na novej lodi, práve jako aj na «Habsburgu» a «Árpáde», budú tri 24 centimetrové Kruppovské rýchlopalné delá, z ktorých strieľajú sa 215 kilogrammov fažké náboje, ichž rýchlosť v prvej sekunde obnáša 750 metrov, a ktoré s ľahkosťou prerazia 400 millimetrov hrubú krom-niklovú oceľovú platňu. Krem toho na lodi bude dvanásť 15 centimetrových rýchlopalných kanónov, dve z oceľového bronzu zhotovené 7 centimetrové delá, 22 rýchlopalných menších kanónov a štyri mitrailleuse.

Železničné nešťastia. V spišských Markušovciach istý Ignác Freig pri pomknutí vagónov tak nešťastlivo prišiel medzi dva vagóny, že ho až na smrť rozpučili. To isté smrteľné nešťastie potkalo dňa 18-ho júla v Podolincu robotníka Karola Vittko. Istá je smrť, ale neistá je hodina a neistý spôsob smrti.

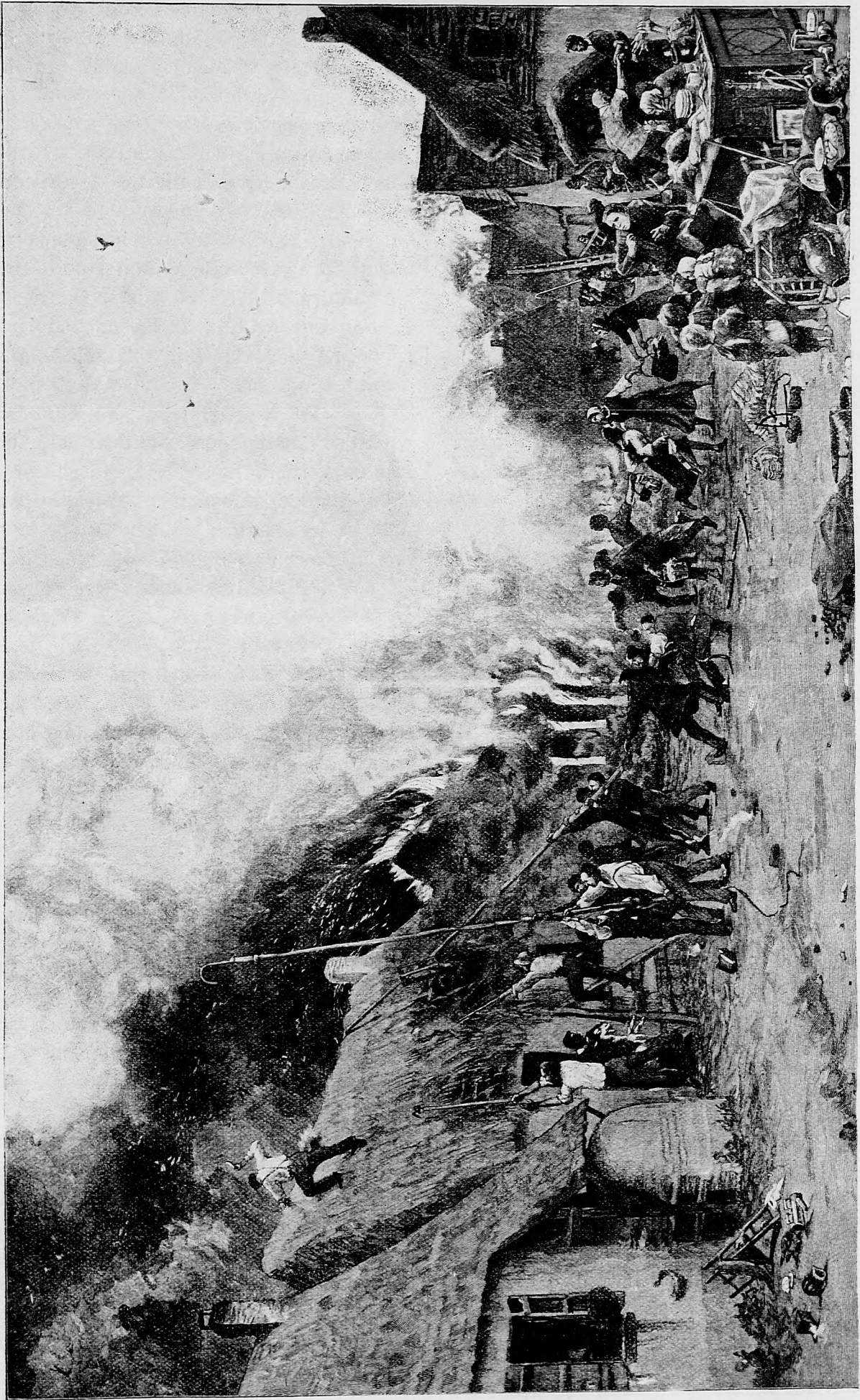
Zriedkavá vec. Po tieto dni prišla do podolinského kresťanského potravného spolku vo Spiši jedna už stará žena, aby jej dva decy vína predali, žeby už raz koštovala, jaké a čo že je to víno, lebo ona — vraj — za dlhého života svojého ešte nikdy nepila víno.

Pekný milodar. V spišskom Richvalde istá Maria Bača vdova, ktorá nedávno zomrela, všetkú pozostalost svoju tamojšiemu kostolu nechala. Za života svojého si dva časopisy držala: «Posla a Kráľovnu sv. Ruženca». Nech jej to Boh na druhom svete tisienásobne odplatí!

Štrajk poľných robotníkov v Haliči. Zo Lvova oznamujú dto 31. júla, že je situácia stále kritická. V niektorých obciach zopreli sa proti ubytovaniu vojska, ktoré bolo povolané poriadok udržovať. V Olszanici usniesol sa pokračovať v štrajku sám obecný výbor. V niektorých okresoch pracuje panské služobníctvo pod ochranou vojska. Štrajk je veľmi dobre organizovaný a agitácie zúčastňujú sa hlavne študujúci vysokých škôl.

Zatknutí zloději. Policia zatkla kellnera bez zamestnania Alexandra Reicha, ktorý v kaviarni nachádzajúcej sa v Kalvária-ulici pod č. 2. vylámal fióky s peniazmi a chcel odtiaľ pichnúť väčšie summy. — Dolapili aj druhého zlodēja, istého Viktora Reicha, ktorý Dávidovi Lövenheimovi v Nemet-ulici vliezol oknom do bytu a chcel ufujazdiť s niekoľko kúskami šatstva. Jeho spoluvinník, ktorý strážil pod oknom, zutekal. Spoluvinníka stopujú.

Zemetrasenie. V Portugalsku pozorovali ľahké zemetrasenie, ktoré však nezapríčinilo žiadnej škody.

Hori!

Púť na kalváriu v Halíči v (Pol'skej.)

Tak zvaná kalvária Zebridovská v Halíči pri Krakove bude sláviť bežného roku 1902 od 1-ho až do 31-ho augusta 300-ročnú pamiatku svojho založenia.

Kalvária táto bola založená dňa 2-ho augusta roku 1602. Mikulášom Zebridovským a generálom Krakovským.

Po celý čas toho jubilea a celý mesiac august, budú sa konať sv. missie na dvoch miestach. Asíce: jedni sa budú konať v kláštore a druhé v hrobe Matky Božej na Jozefata doline. Prvé sv. missie započnú sa: 1-ho augusta, druhé 8-ho augusta a tretie 23-ho augusta. Jubileum sa skončí 31-ho augusta.

Kláštor kalvársky dostal od pápeža Leva XIII. veľké privilegium, ktorý je na Baziliku povýšený. — Na ten čas bude sa po všetkých železničných drahách platiť len polovičný plat cez celý mesiac august.

Čo sa týka processie z Čačanského okresu (stolice trenčianskej) pôjdeme len tak, ako aj obyčajno každoročne chodievame na 8-ho augusta. Po obede sa pohne veľká processia s Čačanského kostola so sprievodom veľk. prepošta Čačanského, ktorí nás odprevadí až k mostu s požehnaním.

Ako starší pútníci od Trnavy, z Prešporka a Peštubudína už dobre vedia, že my peší prideme na kalváriu len 11-ho augusta večer.

Kto by teda išiel, nech si má to na zreteľi vždy, že by aj po železnici bol už na 12-ho augusta ráno v Kalvárii. Kto ale by chcel s nami peší putovať, ten nech zosadne v Čaci na 8-ho augusta.

Značím sa so srdečným a rodáckym pozdravom váš brat

A. Červjenka,
učiteľ a riaditeľ púťu.

O sviňských nemocách.

VI.

Najobyčajnejšie nemoce sviň.

Zapálenie pľúc. Väčšie zviera túto nemoc, jestli je nie vo veľkej miere, ľahko vydrží. Znaky: krátky a rýchly dych, slabé kašľanie, slabé chráplavé krofkánie; sviňa málo leží, viac stojí a opiera sa rypákom o zem, ako by sa podpierala: Liečba: dáme jej na prehnanie $\frac{2}{3}$ gramu liadku bieleho, 3 dkg. glauberovej soli. Studené obkladky. Žrať kyslé mlieko, alebo syrovatku s múkou.

Zapálenia mozgov dostane, keď je na celom dni na horúčosti a niet chládku, aby sa skryla. I následkom úderu po hlave. Znaky: sviňa hlavu nosí sklonenú k zemi, chodí tackajúc ako opitá; vrazí hárs kde do predmetu, i do steny, hrabe nohami, díva sa po stenách ani teľa na nové vráta. Oči má zapálené, pena sa jej valí z pysku, škripa zubami, hádže sa o zem, trepe nohami,

uši, tlamu, rypák má horúci, pre krče kvičí a stená. Liečba je nie istá. Dávajme na hlavu studené odklady, trime jej zadok a nohy octom, dajme jej na prehnanie.

Ruža *abo červienka.* Ruža u prasat jest dvojaká, nepravá, čili zapálenie kože a ruža snetivá, *abo chytľavá.* Prvá je nie tak nebezpečná, druhá veľmi chytľavá.

Ruža nepravá *abo červienka* pozostáva v zapálení kože, javí sa horúčkou a porušením trávenia žalúdka. U všetkých domácich zvierat sa javí. U koní spozorovať ju na víčkach očných a pysku; u ovcí na hlave, ktorá je celá zapálená, červená; u prasat na stehnách a síce na tých čiastkach, ktoré sú ku telu obrátené: na vnútornej strane. Znaky sú: zamdlenosť, kleslosť hlavy, nechuf ku žrádlu. Veľká horúcosť tela. Na tele objavujú sa flaky červené, nabehajúce obyčajne požltkave a stále sa zväčšujú. Dotkneme sa prstom, zmizne červená farba, ako odložíme, hneď očervenie. Tieto flaky hneď zmiznú a zas sa na druhom mieste ukážu, končia sa hnitým výtokom žltkavej vodky a lúpaním kože. Táto ruža je totožná s ružou u človeka. Koreň má v nečistote krve. Liečba musí pozostávať v prečistení krve skrze potenie a prehnanie. Sviňu položíme do dobre zapretej maštale, kde niet prievanu. Vezmeme bezového lísta, *abo* naskriabeme kvôry z neho a uparíme, a týmto teplým obložíme celú sviňu a zakrútime do vriec. Studených obkladkov sa treba chrániť. Sviňa príjde do potu. Na laxírku jej dajme glauberovej soli *abo* sirku draselnatú, vínný kameň, tuhej pálenky aby sa opila a vnútri ju rozohrialo. Chráňme ju pred prievanom. Nemáme-li bezy (inde volajú chabzda, bodzafa, Hollunderstreuch), tak uvarme sena a tým teplým ju obložme a zakrútime. Po odstránení treba ju poutierať až do sucha a zaobaliť; keď sa prestane potiť, poznove ju obložiť.

Ak by klesla zo sily, utierajme ju mokrou handrou, ale frišno sa to musí stať za jednu minútu, a zavinúť do suchých handár.

Ruža snetivá *abo zápalčivá.* Táto nemoc javí sa veľkou horúcosťou; vystupuje morovite, chytľave a podobá sa týfusu-horúčke. Povstáva z porušenia záživnosti, trávenia žalúdka a rozkladu krve, to jest: vlievanie krve pod kožu v podobe rozšírených červených škvŕn, často boľavých, modrých. Javí sa v lete následkom veľkých horúčostí,

nečistého chovu, nečistého vzduchu v chlieve, ktorý otravuje kŕv a požívania špatnej, plesnivej, ztuchlej potravy. Znaký tejto choroby sú: zvierá býva náhle napadnuto, je smútne, naraz klesne ako omdlené, zarýva sa do steliva, teplota tela je nie všade rovná, miesty telo má horúce, miesty necitlivé, studené; dýchanie ťažké a chruplavé, žiadnu chuť ku žrádlu a pitiu, rypák má teplý a suchý. Ďasná má červené. Na krku, hlave, brucho, prsiach, na vnútorných stranách stehna má červené škvrny, ktoré sa zväčšujú, dovedna slievajú, stavajú sa modrejšími a tmavšími.

Liečenie mnoho nesľubuje. Najnovšie štepia ich serumom proti ruži. Ale tento liek je len na ceste próby a pokusov. Najlepšie je sviňu zabíť. Oprobujeme ju liečiť, robme takto. Sviňu do tuhého potu treba priviesť. Dať jej silnej pálenky asi dva deci. Potom dajme do vody soli a zamočíme vrece, vyžmíkame a obložíme. To každú štvrt hodinu, kaďenáhle sa oteplilo druhé. Na prehnanie glauberovej soli 30 gram. s maslom. Na vracanie davivého kamienka (100 gr. vody, 1 gr. kamienka). Ak sa začne tuho potiť a vracáť, je nádej, že vyzdravie. Ak by sa po prvom zavinutí nepotilo, daj senné teplé obklady. Na žrania dávajme jej kyslé mlieko. Ak sviňa vydrží do tretieho dňa a potí sa, tak je zachránená. Nemoci tejto treba skorej predísť; upotrebiť ochranné prostriedky aké sú: čistý vzdušný chliev, striekanie karbolom stien, a omazovanie vápnom. Čistý vzduch v chlieve, zdravý krm, čistenie denne válovcov z ktorých žerú, kúpanie sviň denne, a podávanie glauberovej soli a sirkového kvetu za mesiac raz. Ak sa vyliečí z toho sviňa, koža z neho sa slúpi.

Sú inšie nemoce chytľavé, ako *sneť slezinová* (Anthrax). Táto sa ukazuje v niekoľko tvoroch oka.

Čierna mrtvica. Prasa celkom očernie náhle a odkape, ako bleskom ranené. Táto nemoc sa dostavuje s krčovitými pohybami. Stane sa, že večer zapre sa zdravé a ráno najde gazdina zdochnuté, čierne. Jestli takáto mrtvica nastáva nie rýchle, znaký sú: zvierá je nespokojné, údy sa mu trasú a ďaleko ich od seba odstavuje, reve, dýcha obťažne. Brucho mu nabieha, z pysku a z čriev mu ide kŕv. Liečenie je skoro daromné. Probovať možno ho treť octom. Priniesť do potu, trime ho káfrovým špiritom, abo terpentínom (perpetin).

Záškert snetivý podobá sa ruži. Na krku tvoria sa mu guňže, bule. Zjaví sa horúčka, ťažké dýchanie, horúcosť veľká, suchý rypák, chruplavé kŕfkanie. Na jazyku sa mu vyhodí pľazgúre hnedé. Na hrdle sa mu naleje modrá buľa. Liečenie je ťažké. Ak chceme liečiť, dajme mu jeden deci petrooleja, vlejme mu do hrtána. Ak bude vracáť, jest úfnosť, že z toho výnde.

Hniloba štetiny. Za príznaku horúčky na hrtánu zjaví sa vred tvrdý (korbunkul) zvaný, veľký ako vlaský orech. Srsť vybledne. Zvierá dýcha obťažne, škripe zubami, svíja sa. Korbunkul treba vyrezať a vypáliť, čo len zverolekár môže učiniť.

Tieto nemoce zjavujú sa u prasat. Aspoň sú častejšie. Jesto ešte celý rad ich, ale nejdem hlavu mútiť gazdinkám, len ich prosím, aby so sviňami nezachádzaly po sviňský, a viacej sa staraly o ne ako o klebety. To čo som písal, nech že si odložia, aby v čas prípadu mali aspoň aký-taký prostriedok sviňe liečiť. Čítať a učíť sa treba, lebo len ten si vie spomôcť, kto sa tomu učí. Kto nič nečíta, nič nevie. Tomu darmo dal Boh rozum, keď ho schová pod hrniec, a nevyčibrí si ho. I prajem si, aby moje riadky boli drahým hospodárom na osoh.

Spadovskij.

DOPISY.

Uhorská Ves.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Dôstojný Pán Redaktor!

S dôverou prosím slávnu Redakciu nášého «Kreššana», by ráčila týchto pár riadkov uverejniť.

V našej obei sme mali 20-ho júla posviacanie sochy Panny Marie. Sochu túto nám daroval náš dobrák Štefan Rezný, čo prvý a horlivý člen «Ružencového Spolku».

Pobožnosti tejto posviacanky sa odprávaly o 9-jej hodine ráno. Ku týmto pobožnostiam zavítali aj niektorí bratia viedeňského «Ružencového Spolku», taktiež aj náš «Ohňohasičský Spolok».

Po skončenej sv. Omši šli sme s veľkým sprievodom pod vedením vel. p. farára do fary pre sochu Panny Marie, ktorá bola tam uložená. V sprievode tom šli štyri panny pod vencami, ktoré niesly sochu na ramenách do božieho chrámu.

Keď sme pristúpili so sochou Ruž. Panny Marie do chrámu božieho, pozdravil nás vel. pán farár krásnou

dojímavou kázňou. Po kázni vzaly sochu tieto 4 panny a položily ju na hlavný oltár.

Po skončených pobožnosťach odspievali sme «Te-deum Laudamus» (Teba Bože chválime.)

Tak milí bratia a sestry! Prosme preblahoslavenú Pannu Mariu, aby nám bola vždy a všade na pomoci, a bránila nás od úkladov nepriateľských.

Boh pomáhaj nášmu dobrodincovi, ktorý nás prekvapil s tak krásnym a pamätným darom, ktorý bude pokladom nám všetkým. S Bohom! *Prítomný.*

Z biskupstva košického.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Z našej farnosti už čítal som kedysi dopis v milom «Kresťanovi», ale bolo to už dávno, a to len niekoľko riadkov. Odtedy však z celého nášho biskupstva nedočítal som sa ani len jedného dopisu, vynímajúc dopisy z Košíc.

Teda reku pre poučenie iných napíšem jedno-druhého ja. Som človek už starý síce, ale čo sa týče môjho ľudového presvedčenia, nedal bych sa prehádzať ani desiatym mladým.

Len to chcem sdeliť ct. čitateľom, jaká stala sa najnovšie premena vo farnosti našej.

Keď terajší náš pán pleban prišli, sme sa tomu všetci srdečne zaradovali, lebo dobre sme už boli vedomí toho, aký je to horlivý, svätého života a spravodlivý pastier veriacich. Už vtedy nastal hneď iný život u nás. Pán pleban chodili každý deň do školy a vyučovali dietky nielen katechismusu, ale aj všeliakým pekným spevom a veršom maďarským. Mój Juro práve vtedy chodil už piaty rok do školy a veru bol prvým žiakom. Lúbil sa učiť, tak, že dakedy moji domáci aj zaškamrali na to, keď aj doma povždy len mlel s tou hubou. Keď mali deti exament. pán pleban sám povolali ma naň. Nuž radosť to bolo počúvať, čo z tých detí vystalo, zvlášte ale z toho mojeho Jura. Keď mu čokoľvek povedali pán pleban, on to za malú chvíľu už povedal alebo napísal na tabulu pekne po maďarský. Čítal po maďarský ako voda. Dejiny, prírodopis tak odriekal po maďarský, ani sa nezastavil. A na konci examentu tak rečnil tiež po maďarský prítomným hosťom, ako dajaký kazateľ. A keď ešte aj v chráme božom začali deti naše spievať utešené spevy maďarské v dvojhlasoch, radosti našej nebolo konca-kraja. Len spevári a ženičky niektoré boli nespokojné s tým, bo že musia odtetaz mlčať v kostole. Ja som sa ale veľmi tešil z toho všetkého; veď i sám rád prečítam čo-to po maďarský ačkoľvek tomu všetkému aj neporozumiem.

Pred rokom sa mi môj Juro ženil. Prišiel mi po ohláskach z fary s ovisnutým nosom. Že nevedel vraj odpovedať pánu plebanovi z katechismusa. — Reku: jako to Jurko, však si ty bol dobrý žiak?! Som sa ho teda zpytoval ja: Koľko má čiastok sviatosť pokania? čo je milosť? čo je sviatosť? atď. Ale môj Jurko nevedel mi ani na jednu otázku odpovedať. A nie len že nevedel otázky z katechisma maďarského, ktoré sa kedysi učil, ale ani sám od seba neznal mi povedať o ničom, čo a jako tomu ro-

zumieť má. Ej, reku, toto je chyba, Jurko môj! Porád si vezmi hen ten katechismus, čo sa ešte Anča pod nebohým rektorom po slovensky učila, a musíš sa mi to naučiť; zatiaľ ani pracovať nesmieš nič. Jurko vzal katechismus. Premíva, premíva sa v ňom a potom povie: Ale keď to ja, tatičko, neviem ani čítať. Však sú to tu akési hrbaté, lámané litery. — Čo-že nevieš čítať? A jako by to do jazera bolo? — hovorím ja. No-že len oprobuj túto prvú otázku — a dal som mu čítať: «K čomu si na zemi». — A Juro len šlabikuje, ale prečítať poriadno, to ani reči. Teda si vezmi — hovorím mu — ten maďarský katechismus svoj, to ti snád lepšie pojde. No a to mu veru aj dobre šlo. No reku, teda mi teraz povieš, čo si to tam čítal. A on: že to on vraj nevie, lebo oni sa všetko len nazpamät učili.

Nezbývalo mi iného, ako milého Jurka každý večer učiť a sa ho vypytovať. (Pokračovanie budúce.)

Môže-li žid byť tuhý vlastenec?

Na túto otázku dávam nasledujúcu rozhodnú zápornú odpoveď.

Nikdy a nikde.

Židia síce kolkokrát dokázali, že sami pre seba tvoria národnosť; ničmenej v terajšej dobe národnostných bojov vedia dobre dávať Maďara, Slovana, Nemca, Francúza atď. Žeby ale židia úprimne a poctive mohli splynúť s niektorým národom, jest úplne vylúčené. Veď židia sami seba pokladajú za národ vyvolený. Prijímajú-li jazyk lebo zvyk toho ktorého národa, deje sa to len zo zisku, z kšeftu. U nás v Uhorsku židia bijú sa v prsá, dušujú a prisahajú sa, že sú oni maďary a vlastenci, hazafíci, a mnohí kresťania, zvlášte ale liberálni tatári — títo otroci židovskí — im to veria; ale nevedia, vedieť nechcú príčinu, pre ktorú to židia činia, pre ktorú sa za maďarov, za hazafíkov vyhlasujú. Jediná a opravdivá toho príčina je: zisk, a kšeft!* Židia pred spoločnosťou vyhlasujú sa byť maďarmi, hazafíkami, ale keď sú medzi «svojimi», vypadá to tak, jako na brehách Jordánu. Maďarského slova neuslyšíš. Žid je kosmopolita (svetobčan), ktorý nikdy a nikde, tedy ani v Uhorsku nebude doma, nebude vlastencom, hazafím. Židia sú kosmopolity, im tam je vlasť, haza, kde je dobre. «Ubi bene, ibi patria». Dejiny nám nevyvratné svedectvo vydávajú, že židia nikdy a nikde neboli úprimní, poctiví vlastenci, naopak, že boli nieraz podliackí vlastizradcovia.

Židia stavajúc sa hneď na stranu tej, hneď na stranu onej národnosti, sú vlastne kladivom, ktoré búši a drtí obe strany. Je také chovanie vlastenecké? Nikdy, to je švindľ, to je demoralisácia!

Ale snád pokrstený žid môže byť a bude úprimným vlastencom, hazafím? I na túto otázku odpoviem.

O krstu svätom učí nás katechismus, že s jednej strany dosahujeme ním milosti, ktoré sú nám ku spaseniu

* Židovi vlastenectvo je kšeftom, ktorého sa drží len potiaľ, pokiaľ mu do kapsy vynáša.

nevyhnutelne treba, s druhej strany ale sľubujeme podľa viery Kristovej až do smrti živými byť. Židia ovšem z týchto dôvodov málo kedy pokrstiť sa dávajú. Často slychame, že ten žid, lebo oná židovka dala sa pokrstiť. Príčiny, ktoré ich k tomu dovedly, obyčajne sú: kariera, výhodný sňatok, zisk, kšeft. Preto krstná voda darmo bola na nich vyliatá, i po prijatom krste zostali len krstnou vodou opláknutí židia. Kresťanské meno slúži im len k tomu, aby snadnejšie a rýchlejšie dopracovali sa svojich cieľov, medzi ktorými najhlavnejší cieľ je: zničenie katolíckej cirkve a ztroskotanie kresťanských panovníckých trónov a na týchto zrúceninách založenie svetovlády, svetového pántva židovského nad všetkými národami sveta. Heslo židov od Alliance Israelite je vydané: «Pánstvo národa židovského nad celým svetom». «Nový Jeruzalem musí povstať na meste cisárov a pápežov».

Je známo, že vo Španielsku židia svojím lichvárením, úžerníctvom a vydieraním v nenávisť u národa prišli, a mimo to spojovali sa s Maury, mahomedánmi pôvodu cudzého arabského z Afriky, a takto spojení búrili proti panovníkom kresťanským a natropili desných potúp náboženstva kresťanského, svätokrádeži a hanebnosti, a keď preto rozhorčený kresťanský národ španielský vystupoval proti nim, židáci, aby sa zachránili, prijímali krst, ale i po prijatom krste zostali tajnými židami a to ešte horšími a škodlivejšími židami, nežli boli pred tým. Krst a bezpochyby i peniaze pomáhaly im k vysokým hodnostiam štátnym i cirkevným tak, že mnohí až i biskupstvá uchvacovali, biskupami sa stali (!) a tak židovstvo tým viacej posilňovali. (Viď. Kryštufek. Všeobecný cirkevný dejepis II.)

Je tedy krst židom len maskou, skraboškou, ktorou zakrývajú svoje židovské presvedčenia a stavajú sa na roveň kresťanom, v srdci svojom ale zostávajú vždy len židami. Žid zostane židom a keby bol i stokrát pokrstený. Preto pokrsteného žida pokladajú židia i na ďalej zo svojho súverca. Žid dovedie zmeniť svoje náboženstvo tak snadno, jako svoju národnosť, keď mu z toho kynie zisk. Medzi podliackym, židovským plemenom najpodliackejšie plemeno je taký pokrstený žid, ktorý v duchu židom ostal i naďalej. Takýto pokrstený žid, tajný žid, to je to najnebezpečnejšie individuum ľudskej spoločnosti. Takýto pokrstený žid je nástroj židovstva, hladí pod touto zovňúternou formou štát a vládu klamať, a sa do takého polohenia (stellung) vodrať, ktoré ináčej pre židov je nedostiziteľné. Je istá vec, že k tomuto účelu každoročne hodný počet židov vyhľadaný a zvolený býva. Mnohí takí židia dajú sa krstnou vodou poliať, činia to, jako bojovníci, ktorí chápu sa zbroja a práporu nepriateľa, by ho tým istejšie strhli a dokonálejšie ubili. Židia, ktorí z čistého náboženského presvedčenia ku katolíctvu pristupujú, sú riedkou, veľmi riedkou a vzácnou výnimkou, sú takrečeno bielou vranou.

Aby židia úprimne a poctive mohli splynúť s niektorým národom, u nás ku pr. s maďarským národom, je úplne vylúčené. Veď žid dľa talmudu považaje všetky národy, ktorí nie sú židia — a tak i maďarský národ —

považuje za psov, oslov, svine, hovädá (Talmud tr. megilla 7, 2.) Nuž a on žid, syn vyvoleného národa, mal by so psami, oslami, sviňami, hovädami splynúť, mal by sa sám za gója, psa, osla, sviňu, bovädo vyhlásiť? Zaiste, že nie. Je tedy úplne vylúčené, aby židia s niektorým ku pr. s maďarským národom splynúť mohli, a podobne vylúčené jest, aby žid môhol byť úprimným a poctivým vlastencom, hazafím. Žid zostane vždy len židom, to je taká nevyvratná pravda, jako-že $2 \times 2 = 4$. Sám jeden učený žid, professor E. Ganse o tom svedectvo vydáva, ktorý medzi iným praví: «Ani krst, ani križovania, — t. j. manželstvá kresťanov so židami — nič nepomôžu, ešte vo stom pokolení zostaneme len židami, jakými sme boli pred tritisíc rokami!» Toto hovorí učený žid professor E. Ganse. A každodenná skúsenosť učí, že je tomu skutočne tak.

Keď tedy u nás v Uhorsku židia vyhlasujú, vydávajú sa za maďarov, keď sa bijú v prsá, dušujú a prisahajú sa, že sú oni maďary, vlastenci, hazafíci: lžú až sa im z jejích cibulo-cesnakovej huby prasi, a len blázoň, hlupák im to veriť môže, ale nie zdravého rozumu múdry človek. Ja to aspoň židovi neuverím, čoby mi trebárs hneď i svoju talmudskú dušu na dlaň vychrákal. Dixi.*

Andrej Rojko,

54-ročný jubilárny kňaz na odpočinku.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Krestan kiadóhivatala, Bpest, VIII., József-körút 35.*

Ondrej Mihalecz. Všetky milodary poslané na našu adresu vždy uverejňujeme. Ak by teda vaše neboly uverejnené, musíte ich reklamovať na poštovnom úrade.

Do Veľkých Ostratic. Za poslanú nám potešiteľnú zprávičku srdečne ďakujeme.

* Rád by som bol a velice by ma to tešilo, keby tento môj článok všetky kresťanské nielen slovenské, ale i maďarské, nemecké, horvátské, srbské, rumunské noviny prijaly a uverejnily, aby sa kresťanské národy v Uhorsku dozvedeli, jakí maďari, hazafíci, vlastenci sú židáci. Kiežby si tento článok prečítal i kr. fiskus pán Geguš, ktorý r. 1898. pri mojej tlačovej pravote nevedel sa dosť vynachváliť židov, jako výtečných hazafikov, ktorí vraj na rozkvetu Maďarorságu blahodarne pracujú; rečnil o tom s takým entuziasmom, div, že sa mu plúca nerozdriapaly. Inu sú židia výteční talmi-maďary, talmi-hazafíci; vidno, jak blahodarne pracujú na rozkvetu Maďarorságu. vidno, že pre ten blahodarý rozkvet židovský musejú mnohí kresťania z Maďarorságu preč ďaleko za more do Ameriky utekať, aby tu v tom rozkvetu židovskom nemuseli hladom hynúť a zahynúť. Geguš «et tulli quanti compagni» — praví: že «židia sú výteční maďarskí hazafíci». Napoleon I. praví: «Židia sú to najpodliackejšie plemeno na svete. Rasa-fajta — hanobiaca človečenstvo». Ktorý z týchto dvoch má pravdu?

Kupujme žiacke Lósy.

Pod ochranou jeho Jasnosti arcikniežafa Augusta Jozefa a pána arcibiskupa Kološa Vassaryho jestvujúci ústav

M a r i a K o n g r e g á c i o

pre chudobných žiakov — usporiada — veľkú hru lósov. Hra lósov 31. októbra 1901. pod 85.126 numerom skrze uhor. kráľ. financ. ministérium dovolená bola.

T'ah 1. októbra 1902.

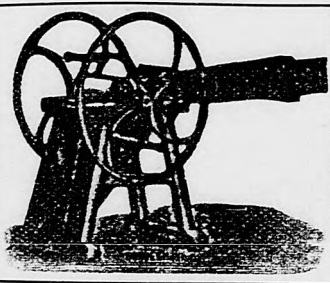
Cena jedného lósu jedna koruna.

Hlavná výhra v cene **10.000** korún. Spolu **1135** výhier.

Lósy sú k dostaniu v kancelárii žiackych lósov. Budapest, II., Alkotmány-utca 2., pri väčších objednávkach vyše 15 kusov rozosiela franko.

Páni hospodári! Netreba vám viacej hospodárske stroje z cudziny alebo od firiem nám nepriateľských drahšie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mlátačky s ocelovými auličkovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné.

Zentúre dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Strovníky** na zrno. **Stroje** na siatie. **Pluhy**, **brány**. **Stroje** na rezanie kapusty. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Zežné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a **stroje** na lámánie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadosť zdarma a franko.

Michal Treskoň,

strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje
v **Bytči** (Nagy-Bittse).

36—4

Najväčšia dielňa sveta na kosy,

vyznačená už na mnohých výstavách, jako aj na výstave lanskej v Londýne so zlatým peniazom a čestným vysvedčením, je

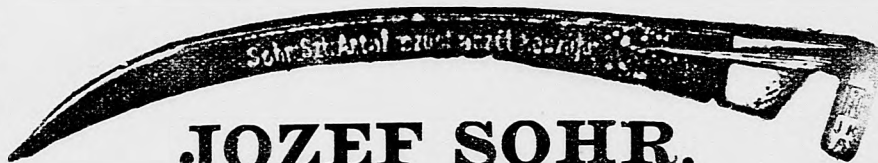
Sohrova Sväto-Antonská fabrika na strieborno-ocelové kosy.

Výstraha.

Fabrika 100 korún vyplatí tomu, kto vie preukázať «Sohr Sväto-Antonskú» kosu z daktorej inej fabriky.

200 korún vyplatí tomu, kto z pomedzi 100 «Sohr Sväto-Antonských» kôs vie preukázať päť zlých.

JOZEF SOHR,
V SOMOGY-SZILL-E.

Kto úplne spoľahlivú a dobrú kosu chce si zadovážiť, ten dotiaľ od nikoho nech si neobjedná kosu, kým si od výšpomenutej chýrečnej firmy obrázkový cenník nežiada, ktorý ona hocomu na žiadosť **darom a vyplatene** zašle. Fabrika garantuje v každom ohlade svoje dôrobky, a nezodpovedajúce kosy budú s ochotou premenené. Pri objednávke 5 kusov poštové trovy platí fabrika, pri 10 kusoch okrem poštových trov, ešte aj jednu kosu zdarma pridá. — **Shromážditelom výhody!** — Viac tisíc podakujúcich listov a dostatočných objednávok nachodí sa k pozreniu,

Ceny Sv.-Antonskej kôsy sú:

60	65	70	75	80	85	90	95	100 cm. dlhé
90	—95	1.—	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30 zl.

Amergausky brúsiaci kameň pre kosu najlepši.
1 kus 50 hal., 10 kusov 4 koruny.

„Triumph“ Strieborna-ocelové náčinie ku nakutiu.
Kladivko a penka 1 kor. 70 halerov.

Diamant ocelová britva s triročnou zárukou kus po 1 zl. 50 kr.

————— Každý nech si žiada cenník na dopisnici. —————

So dňa na deň viac sa
preukazuje jako

dobrodenie
a nevyhnutel'ná potreba v kaž-
dej rodine

**Kathreinerová
Kneipp-sladová káva**

Ľni jedna obozretná gazdina nech
neostychna zaviesť túto chutnú,
zdravú, kávu do svojej domácnosti.

Niet žiadnej lepšej zastupiteľky a
nahraditeľky bôbovej kávy tam,
kde je táto lekárom zakázaná.

Kathreinerová Kneipp-sladová káva
je len vtedy pravdivá, keď je na bal-
koch farár Kneipp ochranná známka.
Otvoreno predavaná alebo iným spô-
sobom balikovaná káva je už viac nie

Kathreiner-ová.